

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Varsányi Gabriella Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Varsányi Gabriella ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve (**I. rendű felperes címe**) I. rendű, II.rendű felperes neve (**II. rendű felperes címe**) II. rendű és III.rendű felperes neve (III.rendű felperes címe) III. rendű felpereseknek - a Kálóczy, Bagi és Wittner Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bagi János Zoltán ügyvéd) által képviselt I.rendű alperes neve (I.rendű alperes címe) I. rendű, a személyesen eljáró II.rendű alperes neve (**II. rendű alperes címe**) II. rendű és az alkalmazott által képviselt III.rendű alperes neve (**III. rendű alperes neve**) III. rendű alperesek ellen szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2013. október 8. napján meghozott 33.P.22.274/2012/20. számú ítélete ellen a felperesek részéről 22. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja azzal, hogy az állam által előlegezett szakértői díjat az I-III. rendű felperesek egyetemlegesen kötelesek külön felhívásra megfizetni.

Kötelezi az I-III. rendű felpereseket, hogy fizessenek meg egyetemlegesen az I. rendű alperesnek 15 napon belül 12.700 (tizenkétezer-hétszáz) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 360.000 (háromszázhatvanezer) forint fellebbezési illetéket a felperesek részleges személyes költségmentessége folytán az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperesek édesanyja, néhai **T. Sz. Gy.** mint adós és a II. rendű alperes mint adóstárs 2007. május 10. napján svájci frank alapú kölcsönszerződést kötöttek az I. rendű alperessel. A kölcsön összege 4.500.000 forint volt, amelynek biztosítására a szerződő felek a néhai **T. Sz. Gy.** kizárólagos tulajdonát képező, b-i helyrajzi szám alatti, természetben a szám alatti ingatlanra az I. rendű alperes javára vételi jogot, illetve a III. rendű alperes javára az I. rendű alperes közbenső jogszerzése útján jelzálog jogot alapítottak. Az adósok a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségeiket közjegyző előtt közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú nyilatkozatban is elismerték.

A Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság a 2009. április 9. napján kelt és 2009. május 14. napján jogerős 9.P.XXI.21.718/2008/10. számú ítéletével néhai **T. Sz. Gy.**-t cselekvőképeséget kizáró gondnokság alá helyezte. **T. Sz. Gy.** 2011. június 2. napján elhalálozott.

A felperesek pontosított kereseti kérelmükben elsődlegesen annak megállapítását kérték, hogy a perbeli szerződések a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján jóerkölcsbe ütköznek, illetve a Ptk. 207. § (6) bekezdése alapján színlelték, ezért semmisek. Semmisek továbbá a szerződések a Ptk. 17. §-a alapján, mivel azok megkötésének időpontjában néhai **T. Sz. Gy.** gondnokság alá helyezés nélkül is cselekvőképtelen állapotban volt. Arra az esetre, ha elsődleges kereseti kérelmüknek a bíróság nem adna helyt, másodlagosan kérték, hogy a bíróság kötelezze a II. rendű alperest a Ptk. 361. § (1) bekezdése alapján jogalap nélküli gazdagodás jogcímén a teljes kölcsönösszeg és járulékai, valamint a kölcsönszerződés visszaállításával kapcsolatos költségek felperesek részére történő megfizetésére. A másodlagos kereseti kérelem indokolása körében előadták, hogy a szerződés visszaállításával kapcsolatos 1.026.500 forintos költséget a felperesek jogelődjének gondnoka viselte, amelyet utóbb a felperesek jogelődjére engedményezett. A II. rendű alperes köteles továbbá a teljes felvett kölcsönösszeget és járulékait a felpereseknek megfizetni, miután a kölcsönt az I. rendű alperes a II. rendű alperes kezeihez folyósította. Kérték továbbá a III. rendű alperes kötelezését annak tűrésére, hogy az ingatlan nyilvántartásból a bejegyzett jelzálog jog törlésre kerüljön.

Az alperesek kérték a kereset elutasítását.

Az I. rendű alperes előadta, hogy a perbeli kölcsönszerződés tartalmában nincs olyan elem, amely a szerződés jóerkölcsbe ütközését megalapozná. A felperesek nem bizonyították, hogy a perbeli szerződés színlelt lenne, vagy az más jogügyletet leplezne. Előadta továbbá, hogy a felperesek jogelődje a kölcsönszerződés aláírásakor nem volt olyan állapotban, hogy ügyei viteléhez szükséges belátási képessége hiányzott volna. A szerződéskötésre alkalmatlan állapot, mind a banki ügyintézőnek, mind a közjegyzőnek feltűnt volna. A közjegyzőket a fél ügyleti képességének vizsgálata körében a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 120. § (1) bekezdése alapján külön ellenőrzési kötelezettségek terhelik.

A II. rendű alperes előadta, hogy a kölcsönt lányának élettársa, **T. Sz. T.** vállalkozása érdekében vették fel, aki a felperesek jogelődjének, néhai **T. Sz. Gy.**-nek negyedik gyermeke volt. Az volt a szóbeli megállapodás közöttük, hogy a kölcsön összegét **T. Sz. T.** fogja visszafizetni az I. rendű alperes felé, mivel a kölcsönt ténylegesen ő vette kézhez és ő használta fel. **T. Sz. T.** azért nem vehetett részt a kölcsönszerződés megkötésében, mert BAR listán volt. A II. rendű alperes vitatta, hogy a felperesi jogelőd a szerződés megkötésekor cselekvőképtelen állapotban lett volna, pontosan tudta, hogy milyen ügylet megkötésére került sor.

A III. rendű alperes előadta, hogy az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett tények érvényességében bízva jóhiszeműen szerzett jogot, ezért az ingatlan-nyilvántartás közhitelességére is tekintettel, mint bejegyzett zálogjogosult nem kerülhet szerzett joga tekintetében hátrányosabb helyzetbe.

Az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét elutasította, és kötelezte a felpereseket az I. rendű alperes perköltségének egyetemleges viselésére. Megállapította továbbá, hogy a le nem rótt eljárási illetéket a felperesek részleges költségmentessége folytán az állam viseli, míg a szakértői díjként felmerült perköltség összege a felpereseket terheli. Megállapította, hogy a perben rendelkezésre álló adatok, bizonyítékok nem szolgáltak alapul arra, hogy a perbeli szerződést jóerkölcsbe ütközőnek nyilvánítsa. Önmagában az a körülmény, hogy az I. rendű alperes egy idős személlyel kötött szabad felhasználású kölcsönszerződést, nem alapozza meg a szerződés jó erkölcsbe ütközését. Az sem eredményez jóerkölcsbe ütközést, hogy a kölcsön összegét nem a felperesi jogelőd, hanem a II. rendű alperes mint adóstárs részére folyósították, ahonnan azt a II. rendű alperes végül leánya és annak élettársa részére továbbította. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a perbeli szerződés nem minősülhetett színlelt szerződésnek sem, miután a felperesek nem bizonyították, hogy akár az I., akár a II. rendű alperes a szerződés megkötése

során tényleges szerződési akaratát leplezni kívánta volna. Az a körülmény, hogy a felperesi jogelőd nem részesült a kölcsönügyletből, önmagában nem teszi a szerződést színleltté. Az elsőfokú bíróság a felperesi jogelőd cselekvőképtelen állapotára alapított semmisségi hivatkozással összefüggésben a perben kirendelt igazságügyi orvosszakértő véleményét fogadta el, és megállapította, hogy a felperesek nem tudták bizonyítani azt, hogy a felperesi jogelőd az ügyletkötés időpontjában az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel ne rendelkezett volna.

Ugyancsak alaptalannak ítélte az elsőfokú bíróság a felpereseknek a jogalap nélküli gazdagodás címén előterjesztett másodlagos kereseti kérelmét is. Utalt arra, hogy a felek közötti kölcsönszerződés mint kötelelem kizárja a jogalap nélküli gazdagodás jogcímének alkalmazhatóságát. A felperesi jogelőd részbeni teljesítése nem alapozza meg azt az igényt, hogy jogalap nélküli gazdagodás címén adóstársával szemben az általa megfizetett tőkeösszeget és járulékait követelje. A perben a II. rendű alperes kifejezetten vitatta, hogy nála vagyoni előny keletkezett volna a kölcsönszerződés felvételéből miután annak összegét a felperesi jogelőd fiának, **T. Sz. T.**-nek adta át.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperesek terjesztettek elő fellebbezést, amelyben kérték az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a felperesi kereseti kérelemnek helyt adó döntés meghozatalát. Előadták, hogy tévedett az elsőfokú bíróság, amikor kizárólag a szakértői véleményre alapította ítéletét és az egyéb rendelkezésre álló bizonyítékokat figyelmen kívül hagyta. A per irataiból ugyanis megállapítható, hogy a felperesi jogelőd a perbeli jogügylet megkötésekor gondnokság alá helyezés nélkül is cselekvőképtelen állapotban volt, amely mind fizikai, mind szellemi állapotából adódott. A becsatolt orvosi iratokból kitűnik, hogy a felperesi jogelőd kétséget kizáróan évtizedek óta számos, köztük pszichiátriai betegséggel küszködött. Erre a körülményre is tekintettel került sor a felperesi jogelőd cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezésére 2008. évben. A gondnokság alá helyezés iránti perben készült szakértői vélemény a kölcsönügyletkez képest egy évvel későbbi vizsgálaton alapult, azaz idővel jóval hamarabb megállapította a felperesi jogelőd belátási képességének hiányát, mint a perbeli 2011-ben készült szakértői vélemény. Ezért az ítélet alapjául szolgáló szakértői vélemény tévesen következtetett arra, hogy a felperesi jogelőd az általa kötött szerződések tartalmának megismerésére alkalmas lett volna. A felperesi jogelőd cselekvőképtelen állapotát alátámasztja az is, hogy a szerződések tartalmából és a körülményeiből következik, hogy a felperesi jogelőd részére nem volt indokolt azok megkötése. A kölcsön összegéből nem részesült, annak törlesztőrészleteit fizetni nem is tudta volna, ennek ellenére a lakhatását biztosító ingatlan lett a kölcsön fedezete. Az elsőfokú bíróság elmulasztotta vizsgálni, hogy a felperesi jogelőd a jognyilatkozat megtételekor szükségleteit helyesen mérte-e fel, azaz számára indokolt és egyébként ésszerű volt-e az ügylet megkötése. Az első fokon eljáró bíróság helytelenül értékelte a bizonyítási eljárás adatait és azokból helytelen következtetést vont le. A felperesek hangsúlyozták, hogy a cselekvőképes állapot feltételezi azt is, hogy valaki teljes mértékben felfogja és megérti, hogy milyen ügylet megkötésében vesz részt, illetve hogy amit aláír, annak milyen következményei lehetnek. A felperesi jogelőd által megkötött szerződések, illetve a közokirat tartalma és szövegezése alapján megállapítható, hogy az abban foglaltak még egy átlagosnál magasabb iskolai végzettséggel rendelkező személy számára sem érthetőek teljeskörűen, így életszerűtlen és elképzelhetetlen az, hogy az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező felperesi jogelőd a szerződésben használt szakkifejezéseket és közgazdaságtani fogalmakat megértette.

A felperesek előadták, hogy téves az elsőfokú bíróság álláspontja a másodlagos, jogalap nélküli gazdagodás jogcímén előterjesztett kereseti kérelemmel kapcsolatban is. A felperesek jogelődjé és a II. rendű alperes között szerződéses jogviszony nem állt fent a kölcsön vonatkozásában, míg a folyósított pénzösszeg kizárólag a II. rendű alperes vagyonát gyarapította. A felperesi

jogelőd vagyonában történt csökkenés egyértelmű, hiszen a kölcsönt a felperesi jogelőd fizette egy ideig, illetve az ő lakására került végrehajtási jog. A II. rendű alperes semmivel nem bizonyította, hogy a részére folyósított kölcsönösszeget harmadik személy részére adta volna át.

Az I. és III. rendű alperes kérte az elsőfokú ítélet helybenhagyását.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelmében bírálta felül, mivel annak fellebbezés hiányában a Pp. 228. § (4) bekezdése alapján jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt.

A felperesek fellebbezése megalapozatlan.

Az elsőfokú bíróság az irányadó tényállást helyesen állapította meg, azonban pontatlanul rögzítette a felpereseknek a II. rendű alperessel szemben módosított kereseti kérelmét. Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét ezért annyiban pontosítja, hogy a felperesek a 2013. április 12. napján kelt beadványuk szerint a jogalap nélküli gazdagodás jogcímére alapított keresetükben a teljes kölcsönösszeg és járulékai, valamint a kölcsönszerződés „visszaállításával” kapcsolatos költségek megfizetésére kérték kötelezni a II. rendű alperest.

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság döntésével egyetértett, annak indokait - a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel - az alábbiak szerint egészíti ki.

A felperesek fellebbezésükben csak a Ptk. 17. § (1) bekezdése szerinti semmisségi okra hivatkoztak, míg a többi, az elsőfokú eljárásban felhozott érvénytelenségi ok tekintetében nem tartották fenn kérelmüket. A felperesi álláspont szerint az elsőfokú bíróság tévesen mérlegelte a felperesi jogelőd belátási képességére vonatkozó bizonyítékokat a Pp. 206. §-a alapján. Az ítéltábla nem osztotta a felperesi fellebbezésben előadottakat; az elsőfokú bíróság a döntését az összes peradat okszerű mérlegelésével hozta meg, amikor a tényállást a perben kirendelt szakértő világos és ellentmondásmentes véleményére alapította.

A fellebbezésben írtakra tekintettel az ítéltábla kifejti, hogy a Ptk. 17. § (1) bekezdés szerinti cselekvőképtelen állapot a belátási képesség teljes hiányát jelenti, vagyis hogy a fél a szerződés következményeit, hatásait egyáltalán nem tudja felmérni. Az ítéltábla hangsúlyozza, hogy a belátási képesség korlátozottsága nem, csak annak teljes hiánya eredményezi az ügylet semmisségét. Nincs olyan peradat, amelyből arra lehetne következtetni, hogy a felperesi jogelőd a 2007. május 10-i szerződéskötéskor ne lett volna abban a helyzetben, hogy a szerződés következményeit reálisan felmérje. A szerződés megkötésére nem előzmények nélkül, hanem egy folyamat eredményeképpen került sor, amelynek első lépéseként a fedezeti ingatlant tehermentesítették, majd ezt követően nyújtották be a hitelkérelmet és írták alá a szerződést. A szerződés semmisségét eredményező cselekvőképtelen állapot ilyen körülmények között abban az esetben lenne csak megállapítható, ha a felperesi jogelőd belátási képessége a szerződés megkötéséhez vezető folyamat alatt végig teljesen hiányzott volna. A gondnokság alá helyezési eljárásban és a jelen perben készült szakértői vélemények alapjául szolgáló vizsgálatok során, valamint a 2010. február 11-i rendőrségi feljelentés alkalmával tett nyilatkozatai azonban nem utalnak arra, hogy a felperesi jogelőd az ügylet tartalmával ne lett volna tisztában. Az első, 2009 februárjában készült igazságügyi elmeorvosi vizsgálaton előadta, hogy a legkisebb fia kérte, hogy segítse ki a bajból, vegyen fel pénzt a lakására. A 2010. február 11. napján tett rendőrségi feljelentésében a felperesi jogelőd elmondta, hogy a fia, **T- Sz. T.** az élettársával és annak édesanyjával felkereste őt, mert kölcsönre volt szüksége. A II. rendű alperes azzal akarta meggyőzni, hogy anyaként köteles segíteni gyermekének. A szerződést elolvasás után nem is akarta aláírni, de a II. rendű alperes addig erősködött, míg mégis aláírta.

Elmondta azt is: azt beszélték meg, hogy a törlesztőrészleteket nem ő, hanem a fia vagy a II. rendű alperes fizeti majd helyette. A felperesi jogelőd a perbeli szakértői vizsgálat alkalmával, 2010. november 18. napján is előadta, hogy a kölcsönszerződés megkötésére azért került sor, mert fia, T. felkereste azzal, hogy anyagilag megszorult, és ezért a segítségét kérte. A bankban felolvasták a szerződést, amit először nem akart aláírni, mert nem az volt benne, amit gondolt, ő nem akarta a lakását odaadni, azonban amikor a II. rendű alperes azt mondta, hogy addig köteles támogatni a gyermekét, amíg él, akkor mégis aláírta. Mindezen nyilatkozatokból kitűnik, hogy a felperesi jogelőd a szerződés lényegi következményeit értette, annak lehetséges kockázatával is tisztában volt, éppen ezért vonakodott azt megkötni. A szerződést végül azért írta alá, hogy fiának segítsen.

Miután a felperesi jogelőd a szerződéskötéssel kapcsolatos körülményekről több alkalommal ilyen pontosan be tudott számolni, nem lehet arra következtetni, hogy belátási képessége teljesen hiányzott volna. Az ítéletábra megjegyzi, hogy maga az I. rendű felperes, mint a felperesi jogelőd gondnoka is úgy nyilatkozott a feljelentés jegyzőkönyvében, hogy édesanyjától helyes vallomás várható. Ehhez képest nincs jelentősége annak a felperesi hivatkozásnak, hogy a néhai felperes a szerződésben szereplő jogi és közgazdaságtani szakkifejezéseket nem értette. A belátási képesség vizsgálata szempontjából az ítéletábra annak tulajdonított jelentőséget, hogy a felperes számára világos volt, hogy a kölcsönt nem saját maga számára, hanem a fia javára veszi fel azzal, hogy ő csak a fedezetet biztosítja, a kölcsönt a fia vagy a II. rendű alperes törleszti. A felek között tehát ilyen tartalommal egy másik, szóbeli megállapodás is létrejött, amelyre tekintettel az elsőfokú bíróság helytállóan döntött a másodlagos, a jogalap nélküli gazdagodás címén előterjesztett kereset tárgyában is. A felperesi jogelőd és a II. rendű alperes közötti megállapodás a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak alkalmazását eleve kizárja.

Mindezek alapján az ítéletábra az elsőfokú bíróság helyes ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján, annak a fentiek szerint kiegészített indokai alapján helybenhagyta. Észlelte ugyanakkor az ítéletábra, hogy az elsőfokú ítéletnek az állam által előlegezett szakértő díj viseléséről szóló rendelkezése nem tartalmazza a felperesek kötelezésének arányát, ezért azt a rendelkező részben írtak szerint pontosította.

A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az ítéletábra a pervesztes felpereseket az I. rendű alperes ügyvédi munkadíjából álló másodfokú perköltség megfizetésére, amelynek mértékét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján állapította meg. A III. rendű alperes költségigényt nem terjesztett elő. A fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése alapján a felperesek részleges személyes költségmentessége folytán az állam viseli.

Budapest, 2014. október 2.

. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

Dr. Benedek Szabolcs s.k.
előadó bíró

Dr. Magosi Szilvia s.k.
bíró

A kiadmány hitelélül: